

TÓTH ERIKA

ISKOLAÉRETTEK(LEN)SÉG

Menjen vagy maradjon? Mármint iskolát kezdjen-e a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő nagycsoportos óvodás, vagy esetleg maradjon még egy évet az óvodában? Ezt a kérdést a hat éves óvodások szülei az iskolai beíratások közeledtével nagy valószínűséggel felteszik maguknak, jobb esetben az óvopedagógusok véleményére is kíváncsiak. A legfontosabb és sokszorosan aláhúzendő válasz: éretlen gyereket ne adjunk be iskolába! De a másik végletet is kerülni kell: iskolaérett gyereket ne hagyjunk az óvodában „játszani”. Mégis mi alapján döntsön a szülő, milyen lehetőségei vannak?

Ha kérdéses az iskolaérettség, a vizsgálatára többféle módszer, teszt létezik. Az óvodában a szülő kérheti gyermeke számára a pszichológiai vizsgálatot, esetleg magán úton mérheti fel csemetéje képességeit, készségeinek fejlettségi szintjét. Az alábbiakban nagy vonalakban összefoglalom az iskolaérettség feltételeit: a testi fejlettség, az értelmi képességek és a szociális képességek fejlettségének kritériumait.

TESTI FEJLETTSÉG

Egy átlagos 6–7 éves gyerek kb. 120–130 cm, 20–22 kg körüli, ami nemcsak azért fontos, hogy az iskolatáskát elbíri (hiszen legtöbbször ezt a szülő cipeli), hanem hogy bírja a fizikai terhelést, a napi több órán keresztüli padban ülést. A fogváltásnak is meg kell kezdődnie, mivel ez az idegrendszer érettségéről ad jelzést. A nagymozgások rendezettségére is fontos, a megfelelő finommotorika, valamint az egyensúlyérzék. Jó kéz–szem koordinációval kell rendelkeznie, ami képesé teszi majd arra, hogy írás közben a szöveget – és ne a kezét nézze. Egyértelműn ki kell alakulnia a jobb- vagy balkezességnek, sőt optimális esetben

ugyanazon oldali szem- és füldominanciának. Régen azt mondták, ha a gyerek tud biciklizni, be tudja kötni a cipőfűzőjét és kiesett már a foga, mehet az iskolába. Van ebben az állításban valami, ugyanis például a cipőfűző bekötéséhez egy sor rész képesség összehangolása szükséges. Sok elsős, másodikos azért nem hord fűzős cipőt, mert nem tanulta meg bekötni. Biciklizni sem tud minden gyerek, ami régebben nem volt jellemző. Az iskolaérett kisgyerek alakja is megváltozik, megnyúlik, mire iskolába lép. Ezt úgy a legegyszerűbb ellenőrizni, ha a gyerek a jobb kezével a feje fölött meg tudja fogni a bal fülét, és ugyanezt fordítva is képes megtenni. Ezenkívül még rendkívül fontos a helyes ceruzafogás, amellyel az első osztályban gyakran hónapokig küszködünk.

AZ ÉRTELMI KÉPESSÉGEK FEJLETTSÉGE

Az értelmi képességek közül a következő területeket emelem ki: gondolkodás, emlékezet, figyelem, memória, rész–egész viszony, azonosság–különbözőség felismerése, sorrendiség, irányok ismerete, a gyerek általános tájékozottsága (neve, lakhelye, szülei neve, munkájuk, évszakok, napszakok, napok), beszédkészség, elemi számolási készség, analízis–szintetizáló képesség (szavak hangokra bontása, hangok összerakása szavakká). Ez utóbbi az a terület, amelyet leginkább preferálnak, pedig az érzelmi, szociális és a fizikai érettség ugyanolyan fontos az iskolakezésnél.

A SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK FEJLETTSÉGE

Fejlett szocializáció nélkül nehéz beilleszkedni az iskolai rendbe. Az óvoda legfontosabb feladata a megfelelő

szocializáció kialakítása. Fontos, hogy a gyermek alkalmazkodni tudjon az iskolai szokásokhoz, a társakhoz, tanítókhöz, hogy be tudjon illeszkedni az iskolai rendbe. A kudarctűrés, a feladatvállalás, a szabályokhoz való alkalmazkodás mind-mind szükséges lelki tényezők, és ami rendkívül fontos még, a gyerek viszonyulása az iskolához: készül-e rá, beszél-e róla, eljátssza-e az iskolai életet. Nem lehet eleget hangoztatni, hogy az iskolakezdéssel soha ne riogassuk a gyereket, ne negatívumként prezentáljuk, sem szülőként, sem pedagógusként. A mi hozzáállásunk a gyerek számára példamutató. Jó lenne, ha szorongás helyett pozitív, érdeklődő, kíváncsi attitűd venné körbe az óvodából iskolába lépő gyermekeket, minden oldalról megerősítve és biztatva a szárnybontogatóikat. Az iskolakezdésben elsősorban ne a nehézségeket, hanem a lehetőségeket lássuk meg, vagyis próbáljunk meg szemléletet váltani!

Szeptemberben az osztályom ajtajára (első osztály) óriási színes ceruzákat ragasztottam ki kartonból kivágva, különböző pozitív gondolatokkal, és legfelülre egy óriási sárga ceruzába piros színnel beírtam: De jó, hogy itt vagy! Bár a szakértők szerint a színeknek nagy jelentősége van, a színválasztásom spontán volt, utólag tudatosítottam magam is, hogy a sárga és piros szín is a saját viszonyulásomat tükrözte. Most, a félév elteltével, úgy érzem, a gyerekeim velem együtt ezt élik meg: jó, hogy vagyunk egymásnak, egymásért az osztályunkban, az iskolában. Szerintem ez a legeslegfontosabb. Mert a tanulás így játék, élmény és felfedezés. Lehet derűsen kezdeni az iskolát? Csak így lehet!